

Ärendenummer
TRV 2018/77391
Motpartens ärendenummer
N2018/04052/MRT

Dokumentdatum
2024-03-26

Konfidentialitetsnivå
1 Ej känslig

Mottagare
Regeringskansliet
Landsbygds- och
infrastrukturdepartementet
103 33 Stockholm

Kopia till
Diariet
GD-sekreterare
Webb- och projektstöd
Ärendeberedning, planering

Årlig redovisning av regeringsuppdraget säkra uppställningsplatser

Trafikverket lämnar härmed den sjätte återrapporteringen av uppdraget med fokus på uppdragets genomförande under föregående år och planering av uppdragets fortsatta genomförande under kommande år.

Regeringsuppdraget

Trafikverket erhöll den 10 juli 2018 ett regeringsuppdrag (N2018/04052/MRT) att göra en översyn av hur bristen på säkra uppställningsplatser för yrkestrafiken längs större vägar kan avhjälpas.

I regleringsbrev till Trafikverket för budgetår 2024 återfinns följande tillägg till redovisningen av uppdraget

Trafikverket ska inom ramen för den årliga återrapporteringen av uppdraget om säkra uppställningsplatser (N2018/04052) särskilt redovisa status avseende säkerhetsnivå vid samtliga uppställningsplatser längs större vägar samt hur planeringen ser ut vad gäller insatser för ökad säkerhet, bland annat genom kameraövervakning, vid dessa uppställningsplatser.

Ärendenummer
TRV 2018/77391
Motpartens ärendenummer
N2018/04052/MRT

Dokumentdatum
2024-03-26

Status, säkerhetsnivåer på rast- och uppställningsplatser utmed stamvägnätet

Trafikverket har inom ramen för regeringsuppdraget tidigare tagit fram en modell för att redovisa säkerhetsnivåer på rast- och uppställningsplatser. Modellen som illustreras nedan beskriver fyra olika nivåer av säkerhet och ska inte förväxlas med de certifieringsnivåer som beskrivs inom EU:s arbete kopplat till *safe and secure truck parking*, SSP.

Figur 1 Säkerhetsnivåer på rast- och uppställningsplatser

I rapporten *Planeringsinriktning – Säkra uppställningsplatser längs större vägar* (Trafikverket 2022) fastslås att målbilden för Trafikverkets samtliga rast- och uppställningsplatser längs stamvägnätet på sikt ska uppfylla säkerhetsnivå 1 – viss förhöjd säkerhet.

Status för Trafikverkets rastplatser längs större vägar

Trafikverket har totalt 211 rastplatser utmed stamvägnätet, varav 173 bedöms som lämpliga för lastbilsparkering. Av dessa bedöms 5 uppfylla säkerhetsnivå 1 – viss förhöjd säkerhet eller högre. Trafikverket har idag endast en rastplats som uppfyller kriterierna för förhöjd säkerhet. Det avser rastplats Glumslöv i Landskrona kommun som försetts med kamerabevakning i det nu avslutade pilotprojektet.

Ärendenummer
TRV 2018/77391
Motpartens ärendenummer
N2018/04052/MRT

Dokumentdatum
2024-03-26

Att dessa värden skiljer sig gentemot tidigare redovisningar beror uteslutande på den inventering som genomförts under 2023 och som beskrivs mer utförligt under *Genomfört under 2023* nedan.

Genomfört under 2023

Trafikverket har under 2023 arbetat vidare med prioriterade aktiviteter i enlighet med den interna handlingsplan som tagits fram.

Utvärdering av pilotprojekt, kamerabevakning

Under 2023 har Trafikverket utvärderat pilotprojekt med kamerabevakning och redovisat detta i rapporten *Utvärdering pilotprojekt, kamerabevakning Glumslöv – Inom ramen för regeringsuppdraget Säkra uppställningsplatser* (TRV 2018/77391).

Av utvärderingen kan konstateras att både brottsstatistik samt polismyndighetens erfarenheter visar att kamerabevakningen medfört positiva effekter för antalet anmälda brott på rastplatsen, som i princip blivit obefintliga vad gäller brottskod 9804 (stöld från lastbil). Däremot har kamerabevakningen inte medfört någon effekt på andra typer av ordningsproblem som kan påverka trygghet och säkerhet på platsen som till exempel otillåten uppställning och användning av rastplats för terminalverksamhet.

Trafikverket bedömer därför att kamerabevakning är en tänkbar åtgärd att vidta i de fall där det finns en konstaterad historik av anmälningar gällande stölder från lastbilar. I de fall där det finns ordningsproblem av annan karaktär bedömer Trafikverket att det istället kan vara lämpligt att vidta platsspecifika åtgärder såsom exempelvis närvarostyrd belysning för att uppnå säkerhetsnivå 1 – viss förhöjd säkerhet, i kombination med fysiska åtgärder som försvårar möjligheten till otillåten användning och uppställning.

Nytt pilotprojekt, kapacitetsdetektering

Under 2023 har Trafikverket inlett ett nytt pilotprojekt där vi undersöker hur kapacitetsdetektering och tillgänglighöjandet av dynamisk realtidsinformation påverkar belägningsgraden på totalt sex efterföljande rastplatser i båda körriktningarna utmed E4 mellan Traryd och Värnamo, där det i enlighet med GAP-analys i *Planeringsinriktning – Säkra uppställningsplatser längs större vägar* finns en dokumenterad kapacitetsbrist. Projektet har även för avsikt att utvärdera metoden för inhämtning och tillhandahållande av realtidsdata, vid händelse att väghållningsmyndigheter i framtiden åläggs att redovisa sådan information.

Ärendenummer
TRV 2018/77391
Motpartens ärendenummer
N2018/04052/MRT

Dokumentdatum
2024-03-26

Projektet består kortfattat av följande delar;

- Utveckla ny metod för att tillhandahålla realtidsinformation om lediga uppställningsplatser för lastbilar på Trafikverkets rastplatser.
- Skapa förutsättningar för en jämnare belägningsgrad på befintliga anläggningar.
- Minska otillåten uppställning av fordon på fullbelagda rastplatser, vilket kan påverka trafiksäkerheten negativt.

Under föregående år har de fysiska anläggningarna monterats på rastplatserna och föremätningar av belägningsgrader genomförts. Under första halvåret 2024 kommer digitala vägmärken monteras i anslutning till berörda rastplatser för spridning av realtidsdata till yrkeschaufförer. Realtidsdata finns också tillgängligt digitalt för de aktörer som önskar inkludera aktuella data i sina respektive tjänster.

Figur 2 Exempel på digitalt vägmärke i pilotprojekt.

Pilotprojektet utvärderas sedan löpande fram till 2025, då beslut om fortsatt hantering tas.

Inventering och identifiering av trimningsåtgärder

Under 2023 har samtliga av Trafikverkets rastplatser utmed stamvägnätet inventerats. Syftet med inventeringen har dels varit att säkerställa tillgång till uppdaterade och korrekta anläggningsdata, dels att identifiera kapacitets- och säkerhetshöjande trimningsåtgärder på befintliga anläggningar. Några exempel på attribut kopplat till yrkestrafikens behov som inventerats är;

Ärendenummer
TRV 2018/77391
Motpartens ärendenummer
N2018/04052/MRT

Dokumentdatum
2024-03-26

- Säkerhetsnivå
- Kapacitet
- Tillgänglighet för fordonståg upp till 34,5 meter

Preliminärt resultat av inventeringen redovisas i tabell nedan;

	Inventerat 2023
Antal rastplatser	211
Lämpliga för lastbil	173
Lämpliga för fordonståg upp till 34,5 meter	141
Säkerhetsnivå 1 eller högre	5
Antal parkeringsplatser, lastbil med släp	ca 930

Tabell 1 Rastplatser utmed stamvägnetet, inventering 2023

Värt att notera är framförallt att mängden rastplatser som bedöms som lämpliga för lastbilar ökat samt att antalet rastplatser som uppfyller kraven för säkerhetsnivå 1 minskat något jämfört med tidigare redovisningar. Detta beror uteslutande på att metoden för datainsamling (inventering) kvalitetssäkrats samt att kraven för att uppfylla säkerhetsnivå 1 förtydligats. För att en rastplats ska uppfylla kraven för säkerhetsnivå 1 krävs bland annat följande;

- Belysning
 - Närvarostyrning av belysning på uppställningsytor
- Disponering av ytor
 - Uppställning av fordon får inte skapa skymda ytor
- Avskärmning
 - Endast en anslutningsväg in och ut till rastplatsen, annars krävs fysisk avskärmning i form av stängsel eller motsvarande

Uppdaterad information om rastplatser kommer att publiceras i den nationella vägdatatabasen NVDB under 2024.

Fördjupade utredningar av utpekade stråk

Baserat på den GAP-analys som tagits fram i rapporten Planeringsinriktning – Säkra uppställningsplatser längs större vägar, har Trafikverket startat två fördjupade utredningar på följande sträckor;

Ärendenummer
TRV 2018/77391
Motpartens ärendenummer
N2018/04052/MRT

Dokumentdatum
2024-03-26

- E4, Jönköping – Vagnhärad
- E6, Helsingborg – Strömstad

Utredningarna ska redogöra för hur brister gällande kapacitet och säkerhet kan avhjälpas i de aktuella stråken. En viktig del av utredningarna blir att inkludera berörda kommuner och privata aktörer, vilket syftar till att skapa förutsättningar för rast- och uppställningsplatser med de högsta säkerhetsnivåerna, det vill säga de nivåer som Trafikverket inte har möjlighet att tillhandahålla i egen regi. Utredningarna har påbörjats under 2023 och förväntas färdigställas under 2024.

Planerat för 2024

Under kommande år har Trafikverket huvudsakligen för avsikt att fortsätta arbetet med flera av de aktiviteter som påbörjats under föregående år. Detta innebär bland annat följande;

- Pilotprojekt, kapacitetsdetektering
 - Pilotprojektet driftsätts fullt ut, vilket bland annat innebär att chaufförer i stråket får ta del av realtidsinformation angående belägningsgrader på de närliggande rastplatserna.
- Fördjupade utredningar av utpekade stråk
 - De fördjupade utredningarna för de två utpekade stråken E4 mellan Jönköping och Vagnhärad samt E6 mellan Helsingborg och Strömstad färdigställs. Utredningarna förväntas presentera förslag på lösningar för brister kopplat till både kapacitet och säkerhet och genomförs i samverkan med näringsliv och berörda kommuner.
- Trimningsåtgärder
 - De trimningsåtgärder som identifierats i samband med att samtliga av Trafikverkets rastplatser inventerats kan nu påbörjas. Dessa syftar till att befintliga rastplatser ska uppfylla säkerhetsnivå 1 och samtidigt förbättra kapaciteten. Trimningsåtgärder kommer i första hand åtgärdas på de stråk som har utpekade brister i GAP-analysen, under förutsättning att medel kan prioriteras i förhållande till andra kända brister och behov.

Ny TEN-T-förordning

14 februari 2024 godkände Europaparlamentets transportutskott ett förslag till ny TEN-T-förordning. Beslut i Europaparlamentet förväntas ske i april och

Ärendenummer
TRV 2018/77391
Motpartens ärendenummer
N2018/04052/MRT

Dokumentdatum
2024-03-26

efter att både Rådet och Parlamentet signerat förordningen kan den träda i kraft, vilket förväntas ske i maj 2024.

I förslaget framgår att medlemsstaterna senast till år 2040 ska säkerställa utvecklingen av *Safe and Secure Parkings*, SSP, längs TEN-T-vägar (stomnät samt utökat stomnät) eller inom ett köravstånd på 3 km från närmaste avfart, med ett maximalt avstånd av 150 km mellan anläggningarna. För att klassas som SSP behöver anläggningen vara certifierad och uppfylla vissa krav kopplat till både säkerhet och service. Möjlighet till undantag finns, bland annat för vägnät med ÅDT som understiger 10 000. För Sveriges del har stora delar av TEN-T stomvägnätet utanför storstadstriangeln en ÅDT som understiger detta.

Utöver att beskriva utbyggnad av SSP innehåller även förslaget om ny TEN-T-förordning regleringar av maximala avstånd för rastplatser samt att dessa behöver inrymma tillräckligt parkeringsutrymme och lämpliga anordningar, inklusive sanitära anordningar, som tillgodoser användarnas varierande behov.

Trafikverket har för avsikt att genomföra en översiktlig analys när förordningen är beslutad.

Dokumentegenskaper, Ärendenummer TRV 2018/77391, Motpartens ärendenummer N2018/04052/MRT, Dokumentdatum 2024-03-26, Dokumenttyp BREV. Konfidentialitetsnivå.1 Ej känslig

Ovanstående textfält är endast avsett att läsas digitalt och får ej tas bort. Det innehåller uppgifter från sidhuvudet och gör att dokumentets egenskaper blir tillgängliga enligt Lag (2018:1937) om tillgänglighet till digital offentlig service.